

Helynt Y Goedwig

Helynt Y Goedwig

Mae'r haul wedi machlud

yn grwn ac yn gochlyd
cyn llithro'n hamddenol
i'w wâl orllewinol.

Bydd trigolion y llan

yn clwydo'n y man,
yn cloi eu drysau
ac yn diffodd y golau,
yn sibrwd 'Nos da'
wedi hirddydd ha'
cyn swatio'n glyd
trwy'r nos ar ei hyd
a chysgu'n drwm
nes daw'r bore i'r cwm.

Mae hi'n noson fwyn o Fehefin.

Ac wrth i drigolion y llan

gau pen y mwdwl

ar ddiwrnod arall

mae holl anifeiliaid y goedwig

yn ymgasglu

yn y llannerch

yng nghysgod y dderwen fawr

ger y garreg sgleiniog

yn y pant

wrth droed y bryncyn

ar lan yr afon.

Mae'r anifeiliaid i gyd **yno**;

y pysgod a'r llygod

a theulu'r gwiwerod,

y morgrug a'r adar

y 'stlumod a'u radar,

y geifr a'r cacwn

a'r pryfed a'r dwrgwn,

y ceirw a'r lamas

(sy'n gwisgo'u pyjamas)

a llawer mwy.

Mae Dewi'r Draenog Dedwydd **yno**.

Mae Anwen, Yr Arth Fawr Addfwyn, **yno**.

Mae hyd yn oed Bleddyn,

Y Blaidd Mawr Mwyn, **yno**.

Ac yn eistedd

ar un o ganghennau'r dderwen fawr

sy'n ymestyn dros y llannerch

mae Gwydion y Gwdihw Doeth,

cadeirydd y cyfarfod.

Mae hi'n noson loergan, glaerwen
ac **mae'r lleuad a'r sêr**
yn gwenu'n dirion
ar bawb a phopeth
yn y goedwig.

Ond **'dyw** pawb yn y goedwig
ddim yn gwenu.
'Dyw pawb yn y goedwig
ddim yn gwbl hapus.
“**Dw i ddim** yn hapus”
meddai Dewi'r Draenog Dedwydd.
“Bob bore, pan **dw i'n trio**
cysgu i mewn am ychydig
dw i'n cael 'y neffro
yn sydyn
gan sŵn cerddoriaeth uchel ofnadwy
o ben draw'r goedwig.
A **dw i ddim yn gallu**
mynd nôl i gysgu wedyn.
A dweud y gwir
mae e'n gwneud i fi
ymddwyn braidd yn bigog
ar brydiau.
A **'dyw hynny ddim** fel fi.”

“Nag yw. Ddim o gwbl”
cytunodd pawb.

“**Dw i ddim yn hapus** chwaith”
meddai Anwen, yr Arth Fawr Addfwyn.

“Bob bore, pan **dw i’n trio**
cysgu i mewn am ychydig
dw i’n cael ’y neffro
yn sydyn
gan sŵn crafu ar fetel
a rhegi a bytheirio
a gwynt llosgi difrifol
o ben draw’r goedwig.

A dw i ddim yn gallu
mynd nôl i gysgu wedyn.
A dweud y gwir
mae e'n gwneud i fi
arthio ar anifeiliaid eraill
ar brydiau.
A 'dyw hynny ddim fel fi."

"Nag yw. Ddim o gwbl"
cytunodd pawb.

"Dw i ddim yn hapus"
meddai Bleddyn, y Blaidd Mawr Mwyn.
"Bob bore, pan **dw i'n trio**
cysgu i mewn am ychydig
dw i'n cael 'y neffro
yn sydyn
gan sŵn cnocio a llifio
o ben draw'r goedwig.
A dw i ddim yn gallu
mynd nôl i gysgu wedyn.
A dweud y gwir
mae e'n gwneud i fi
ymddwyn yn gas iawn
weithiau.
A 'dyw hynny ddim fel fi."

"Nag yw. Ddim o gwbl"
cytunodd pawb.

Yr un oedd yr hanes
gan yr anifeiliaid i gyd;
y pysgod a'r llygod
a theulu'r gwiwerod,
y morgrug a'r adar
y 'stlumod a'u radar,
y geifr a'r cacwn
a'r pryfed a'r dwrgwn,
y ceirw a'r lamas
(oedd yn gwisgo'u pyjamas)
a phob anifail arall hefyd.

Ac **roedd** pob un ohonyn nhw'n
adrodd yr un stori.

Roedd yr holl sŵn
o ben draw'r goedwig
yn difetha'u cwsg
ac yn eu rhoi nhw
mewn hwyliau drwg iawn.

Wedi clywed yr holl dystiolaeth
daeth hi'n amlwg
bod angen gwneud rhywbeth
ynglŷn â'r sŵn ofnadwy
o ben draw'r goedwig.

"Iawn" meddai Gwydion.

"Mae angen gwneud rhywbeth
ynglŷn â'r sŵn ofnadwy
o ben draw'r goedwig.

Dw i'n cynnig
bod Dewi'r Draenog Dedwydd,
Anwen, Yr Arth Fawr Addfwyn
a Bleddyn, Y Blaidd Mawr Mwyn
yn mynd draw
i ben draw'r goedwig
i weld beth sydd yn digwydd
yn fan'na.

A **dewch nôl** i fan hyn
yr un pryd
nos yfory.

Ond" meddai,
gan droi at y tri ohonyn nhw
"os **dych chi am weld**
pwy neu beth
sy'n achosi'r holl sŵn'ma
yn gynnwys yn y bore
well i chi ddechrau cerdded
nawr
er mwyn cyrraedd
pen arall y goedwig
y peth cynta'n y bore."

Cytunodd y tri i hynny
ac felly
i ffwrdd â Dewi, Anwen a Bleddyn
i weld beth **oedd** yn achosi'r holl sŵn
oedd yn difetha'u cwsg
(ac yn eu rhoi nhw
mewn hwyliau drwg iawn).

* * * * *

Ar ôl cerdded
am amser go hir
cyrhaeddodd y tri anifail blinedig
(a drwg iawn eu hwyliau)
ben draw'r goedwig
wrth iddi wawrio.
Ac wrth i'r haul yn y dwyrain
godi uwchlaw'r mynydd
yn sydyn iawn
dyma nhw'n clywed
sŵn cerddoriaeth uchel iawn.

Draw â nhw
i gyfeiriad y sŵn
a phwy **welson nhw** yno
tu allan i iwrt,
yn dawnsio'n egniol
i'r gerddoriaeth
ond tywysoges mewn tiara.

“Mae’n rhaid i fi ddawnsio’n egniol
ben bore fel hyn
er mwyn deffro’n iawn”
meddai’r Dywysoges Hir Ei Chwsg
(achos dyna pwy **oedd hi**)
oedd wedi penderfynu
gadael ei phalas moethus
yng nghanol y ddinas
a thrio byw
bywyd gwyrdd ac ecolegol gywir
yn y goedwig.
Ac ymlaen â hi
gyda’i hercio a’i throelli.

“Dyma pwy sydd wedi bod
yn ein deffro ni
bob bore
gyda’r gerddoriaeth uchel’ma”
meddai Dewi’r Draenog.
“Wna i fynd draw i gael gair
gyda hi
a gofyn yn garedig iddi hi
gadw’r sŵn i lawr.”

A draw ag e at y dywysoges
oedd yn dawnsio’n wyllt
ac yn egniol.

“Esgusodwch fi am eiliad”
meddai Dewi.
“Ydy hi’n bosib
i fi gael gair bach
gyda chi?”

Trodd y dywysoges at Dewi
a **dechreuodd hi** sgrechian
yn afreolus.

“O na. Draenog pigog.
Y tro diwetha i fi bigo ’mys
wnes i gysgu am gan mlynedd!”

Ac i ffwrdd â hi
i lawr y lân
allan o’r goedwig
gan weiddi
“Help, help. Draenog pigog.
Dw i wedi cael hen ddigon
o drio byw
bywyd gwyrdd ac ecolegol gywir
yn y goedwig.
Dw i’n mynd nôl
i ’mhalas moethus
yng nghanol y ddinas.”

“Wel” meddylodd Dewi.
“Am ymddygiad rhyfedd!”

Wrth iddyn nhw wyllo'r dywysoges
yn rhedeg i lawr y lôn
dyma Dewi, Anwen a Bleddyn yn sydyn
yn clywed gwynt llosgi
a sŵn crafu ar fetel
yn dod o ganol y coed gerllaw
a rhywun yn rhegi ac yn bytheirio
nes **oedd** yr awyr yn goch.
Felly, draw â nhw
ar unwaith
i gyfeiriad y sŵn a'r gwynt.

A phwy **welson nhw** yno
tu allan i babell
yn crafu sosban haearn
gyda ladel ddur
ond Elen Benfelen
(achos dyna pwy **oedd hi**)
oedd wedi penderfynu
gadael ei chartref dosbarth canol, clyd
yn un o faestrefi'r ddinas
a thrio byw
bywyd gwyrdd ac ecolegol gywir
yn y goedwig.

Ac ymlaen â hi
gyda'i chrafu a'i bytheirio.

“Go dratia’r hen dân agored’ma!
Dyw e’n dda i ddim byd” meddai.
“**Dw i’n llosgi’r uwd** bob bore
yn y sosban haearn’ma.”

“Dyma pwy sydd wedi bod
yn ein deffro ni
bob bore
gyda’r crafu a’r rhegi a’r bytheirio”
meddai Anwen Yr Arth.
“**Wna i fynd** draw i gael gair
gyda hi
a gofyn yn garedig iddi hi
gadw’r sŵn i lawr.”

A draw â hi at Elen Benfelen
oedd yn crafu’n egniol
ac yn rhegi ac yn bytheirio.

“**Esgusodwch fi** am eiliad”
meddai Anwen.
“**Ydy hi’n bosib**
i fi gael gair bach
gyda chi?”

Trodd Elen Benfelen at Anwen
a **dechreuodd hi** sgrechian
yn afreolus.

“O na. Arth Fawr Filain.

Mae hi wedi dod

i fwyta’n uwd i
(neu efallai fi?)”

Ac i ffwrdd â hi
i lawr y lôn
allan o'r goedwig
gan weiddi
"Help, help. Arth Fawr Filain.
Dw i wedi cael hen ddigon
o drïo byw
bywyd gwyrdd ac ecolegol gywir
yn y goedwig.
Dw i'n mynd nôl
i 'nghartref dosbarth canol, clyd
yn un o faestrefi'r ddinas."

"Wel" meddyliodd Anwen.
"Am ymddygiad rhyfedd!"

Wrth iddyn nhw wylïo Elen Benfelen
yn rhedeg i lawr y lôn
dyma Dewi, Anwen a Bleddyn yn sydyn
yn clywed sŵn cnocio a llifïo mawr
yn dod o ganol y coed gerllaw.
Felly, draw â nhw
ar unwaith
i gyfeiriad y sŵn.
A phwy **welson nhw** yno
yn adeiladu tri thŷ
(un allan o wellt,
un allan o bren
ac un allan o frics wedi'u hailgylchu)
ond y Tri Mochyn Bach
(achos dyna pwy **oedden nhw**)
oedd wedi penderfynu
gadael eu mam
yn ei bwthyn bach hen ffasiwn
ar gyrion y pentref
(oedd yn drwm iawn
ar drydan a nwy
a heb ei insiwleiddio'n ddigonol)
a thrio byw bywyd
gwyrdd ac ecolegol gywir
yn y goedwig.

“Dyma pwy sydd wedi bod
yn ein deffro ni
bob bore
gyda sŵn cnocio a llifio”
meddai Bleddyn Y Blaidd Mawr Mwyn.
“**Wna i fynd** draw i gael gair
gyda nhw
a gofyn yn garedig iddyn nhw
gadw’r sŵn i lawr.”

A draw ag e at Y Tri Mochyn Bach
oedd wrthi’n cnocio
ac yn llifio’n ddiwyd iawn.

“**Esgusodwch fi** am eiliad”
meddai Bleddyn.
“**Ydy hi’n bosib**
i fi gael ga ....a....a...ah.....ahtsw!”

A dyma Bleddyn yn dechrau tisian
a thisian a thisian
(roedd e'n diodde o glefyd y gwair
ac **roedd** y paill yn y gwellt
yn nhŷ'r mochyn bach cyntaf
wedi dechrau gwneud
i'w drwyn gosi'n ddifrifol).
A dyma fe'n tisian ac yn tisian
ac yn tisian
a dyma fe'n tisian mor gryf
nes chwythu'r tri thŷ i lawr.

Trodd Y Tri Mochyn Bach at Bleddyn
a **dechreuon nhw** sgrechian.
"O na. Blaidd Mawr Cas.
Y tro diwetha i ni weld blaidd
wnaeth e drio'n bwyta ni."

Ac i ffwrdd â nhw
i lawr y lôn
allan o'r goedwig
gan weiddi
"Help, help. Blaidd Mawr Cas.
Dyn ni wedi cael hen ddigon
o drio byw
bywyd gwyrdd ac ecolegol gywir
yn y goedwig.
Dyn ni'n mynd nôl
i fwthyn bach hen ffasiwn mam
ar gyrion y pentref
(er ei fod e'n drwm iawn
ar drydan a nwy
a heb ei insiwleiddio'n ddigonol)

"Wel" meddai Bleddyn
ymhen pum munud
ar ôl iddo fe stopio tisian.
"Am bwl cas o disian!"

A dyma fe'n edrych o'i gwmpas.
"O.....Lle mae'r Tri Mochyn Bach wedi mynd?"

A pam **maen nhw wedi** bwrw
eu tai i gyd i lawr?
Am ymddygiad rhyfedd!"

* * * * *

Mae hi'n noson fwyn o Fehefin
unwaith eto.
Ac wrth i drigolion y llan
gau pen y mwdwl
ar ddiwrnod arall
mae holl anifeiliaid y goedwig
yn ymgasglu unwaith eto
yn y llannerch
yng nghysgod y dderwen fawr
ger y garreg sgleiniog
yn y pant
wrth droed y bryncyn
ar lan yr afon.

Mae'r anifeiliaid i gyd **yno**;
y pysgod a'r llygod
a theulu'r gwiwerod,
y morgrug a'r adar
y 'stlumod a'u radar,
y geifr a'r cacwn
a'r pryfed a'r dwrgwn,
y ceirw a'r lamas
(sy'n gwisgo'u pyjamas)
a llawer mwy.

Mae Dewi'r Draenog Dedwydd **yno**.
Mae Anwen, Yr Arth Fawr Addfwyn, **yno**.
Mae hyd yn oed Bleddyn,
Y Blaidd Mawr Mwyn, **yno**.

Ac yn eistedd
ar un o ganghennau'r dderwen fawr
sy'n ymestyn dros y llannerch
mae Gwydion y Gwdihw Doeth,
cadeirydd y cyfarfod.
Mae hi'n noson loergan, glaerwen
ac **mae'r** lleuad a'r sêr
yn gwenu'n dirion
ar bawb a phopeth
yn y goedwig.

Ac **mae pawb** yn y goedwig **yn gwenu**.
Mae pawb yn y goedwig **yn gwbl hapus**.

"Dw i'n falch iawn o ddweud,
diolch i Dewi, Anwen a Bleddyn,
bod ein problemau ni drosodd bellach"
meddai Gwydion.
"Ond gan ein bod ni wedi colli
cymaint o gwsg
yn ddiweddar
dw i'n cynnig ein bod ni i gyd,
(heblaw amdana i, wrth gwrs)
yn cael noson gynnar heno."

"Clywch! Clywch!" meddai pawb
a ffarwelio â'i gilydd
a mynd adre i gysgu.

Ac wrth i'r holl anifeiliaid
ddechrau swatio'n glyd
a llithro i fyd breuddwydion
mae'n amser bellach i ninnau,
ffrindiau annwyl,
ddweud ffarwél
a'i throi hi am adre.

*Mae holl anifeiliaid y goedwig
yn mynd i gysgu nawr.
Mae'r ceirw a'r lamas
'di gwisgo'u pyjamas
mae'n amser swatio i lawr.
Nos da, cysga dy ore.
Nos da, wela i di'n bore.
Mae pawb yn eu gwllâu ond y gwddihw.
Nos da nawr.*

Nos da